

**ХОРИХ ЯЛ ЭДЛЭЭД СУЛЛАГДСАН ИРГЭДЭД ЦАГДААГИЙН
БАЙГУУЛЛАГААС ТАВИХ ЗАХИРГААНЫ ХЯНАЛТЫН
ҮР НӨЛӨӨГ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ НЬ**

Отгоны Түмэнбаяр

НЦГ-н Хэв журмын хэлтсийн ахлах байцаагч,
магистрант, цагдаагийн ахмад

Хяналт бол нийгмийн амьдралын талаар үнэн бодит мэдээллийг авч болох, үйл ажиллагаа тогтвортой явуулах гол чухал механизм юм. Түүний тусламжтайгаар иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь хууль тогтоомжоор хүлээсэн үүргээ хэрхэн биелүүлж, эрх зүйн хэм хэмжээг ямар түвшинд сахиж, мөрдөж байгааг харж болох бөгөөд энэ нь нийгэмд сахилга, хууль ёсыг сахиулах, эмх замбараагүй байдал үүсгэхгүй, эсвэл түүнийг даамжруулахгүй байх чухал хэрэгсэл юм.

Өнөө үед нийгмийн үнэт зүйлийн талаархи ойлголт эрс өөрчлөгдөж төрийн удирдан захирах чиг үүрэг нь тэргүүлэх ач холбогдол нь багасаж байгаа бөгөөд харин төрөөс нийгмийн амьдралыг зохицуулах, хянах чиг үүргийн ач холбогдол улам өсөх хандлагатай байна.

Аливаа хяналтын мөн чанар нь хяналтын объект болох аж ахуйн нэгж, байгууллага, хувь хүний үйл ажиллагаанд хууль тогтоомж, эрх зүйн бусад акт, удирдлагаас өгсөн үүрэг даалгавар, удирдамж хэрхэн биелэгдэж байгаад эрх бүхий байгууллага, ажилтнаас тавих байнгын ажиглалт болоход оршино.

Захиргааны хяналт нь төрийн хяналт шалгалт, хяналтын бие даасан томоохон төрөл хэсэг бөгөөд түүний зорилт нь эдийн засаг, аж ахуй, нийгэм соёл, захиргаа, төрийн байгуулалтын салбарт болон хууль ёсыг хангах хүрээнд гарсан хууль тогтоомж, тэдгээрт нийцэж гарсан эрх зүйн акт, бүх нийтээр дагаж баримтлах журам, дүрэм, технологи, стандартын шаардлага, нормативыг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр бүх иргэн, байгууллага, аж ахуйн нэгжээс сахин мөрдүүлэх явдалд оршино.¹

Цагдаагийн байгууллага хуульд заасан тодорхой объект, үйл ажиллагаанд захиргааны нийтлэг болон тусгай хяналтыг хэрэгжүүлж байна. Эдгээр захиргааны хяналтыг доктор (Sc.D), профессор Ж. Долгорсүрэн өөрийн бүтээлдээ цагдаагийн байгууллагаас хэрэгжүүлэх захиргааны хяналтыг үйл ажиллагааны хамрах хүрээ, объектын онцлогоор нь дараах байдлаар төрөлжүүлэн хуваасан байна. Үүнд:

1. **Зохион байгуулалтын болон бусад ямар нэг талаар цагдаагийн байгууллагад захирагдахгүй тодорхой бус субъектэд тавих захиргааны хяналт.** Энэ нь олон нийтийн газар болон нийтийг хамарсан арга хэмжээ явагдах үеийн нийгмийн хэв журам, нийтийн аюулгүй байдалд тавих цагдаагийн эргүүл харуулын хяналт
2. **Тодорхой субъект, тодорхой асуудлын хүрээнд хэрэгжүүлэх захиргааны хяналт.** Үүнд зөвшөөрлийн тогтоогдсон журмыг иргэн, байгууллага, аж ахуйн нэгжээс хэрхэн сахин биелүүлж байгаад тавих хяналт /гэрээт харуул хамгаалалтын зөвшөөрөл олгох журам, галт зэвсэг, тусгай хэрэгсэл улсын хилээр оруулах тухай журам гэх мэт/
3. **Гэмт хэрэг үйлдсэн зарим хүний зан үйлд тавих захиргааны хяналт.** Шүүхээс ял хойшлогдсон этгээд болон хорих ял эдлээд суллагдсан зарим этгээдэд тавих захиргааны хяналт гэх мэт.

Гэмт хэрэг үйлдсэн зарим хүний зан үйлд тавих захиргааны хяналт нь гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нэг бүрчилсэн арга хэмжээнд хамаарах бөгөөд түүнийг гэмт хэрэг, эрх зүйн зөрчил гаргаж болзошгүй этгээдийн гэмт зан төлөвийн элдэв илрэл болон нийгмийн сөрөг үзэгдлээс хамгаалах хэрэгсэл болгон оновчтой ашиглах явдал онцгой ач холбогдолтой юм.

Дахин гэмт хэрэг зөрчил үйлдэхээс урьдчилан сэргийлж хэдийд ч дуудан ирүүлж зөвлөгөө өгөх, шаардлага тавих, анхааруулах, засрал хүмүүжлийн байдалд хяналт тавих, амьдралаа зөв зохиож, хүмүүжихэд нь нөлөө үзүүлэх зэрэг хэлбэрээр, *гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нэг бүрчилсэн арга хэмжээний* хүрээнд хэрэгжиж байна.

Энэ арга хэмжээг амжилттай хэрэгжүүлэх гол үндэс нь хүмүүжлийн болон албадах аргыг зөв хослон хэрэглэх боломж нөхцлийг бүрдүүлэн бий болгоход оршино. Нөгөө талаар зөвхөн

¹ Ж. Долгорсүрэн “Захиргааны албадлага” УБ . 1999. 74 дэх тал

гэм буруутны зан төлөвт оршин буй сөрөг үзэл бодлыг төдийгүй түүний үүсч бий болох, төлөвшин бэхжихэд нөлөө үзүүлдэг орчны тааламжгүй нөхцлүүдийг арилгахад чиглүүлэх ёстой юм.

Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх нэг бүрчилсэн арга хэмжээнд хамааруулах хүмүүсийн хувьд:

- а. Гэмт хэрэг тухайн үед үйлдээгүй боловч тааламжгүй нөхцөлд байгаа бөгөөд бусдын нөлөөгөөр гэмт үйлдэл хийж болзошгүй этгээд;
- б. Нийгмийн дэг журам зөрчиж, жижиг зөрчлүүд байнга гаргаж байгаа этгээд;
- в. Гэмт хэрэг үйлдэх санаа, сэдэлтэнд хөтлөгдөж, тодорхой гэмт хэрэг үйлдэхээр бэлтгэж эхэлсэн этгээд;
- г. Гэмт хэрэг үйлдэж эхэлсэн боловч төгсгөлд хүргэж чадаагүй этгээд;
- д. Гэмт хэрэг үйлдсэн бөгөөд дахин үйлдэж болзошгүй эдгээр хүмүүсийг тус тус хамааруулан үздэг байна..

Энэ арга нь хорих ял эдлээд суллагдсан бүх хүнд биш, Эрүүгийн хуульд заасан тодорхой төрлийн гэмт хэрэг үйлдэж хорих ялаар шийтгэгдээд суллагдсан зарим хүмүүст хэрэглэгдэнэ.

Өнөөдөр цагдаагийн байгууллага захиргааны хяналтын ажлыг хэрэгжүүлж, удирдлага зохион байгуулалтаар хангаж ажиллахдаа дараахь 2 үндсэн чиглэлийг барьж ажиллаж байна. Үүнд :

- Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль, ЦЕГ-ын даргын баталсан “Хорих ял эдлээд суллагдсан хүмүүст захиргааны хяналт тогтоох журам”-ын дагуу дахин гэмт хэрэг үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх зорилго бүхий захиргааны хяналтын ажил,
- Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн холбогдох заалт болон Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын баталсан журмын дагуу хорих ял нь шүүхийн шийдвэрээр хойшлогдсон этгээдэд дахин гэмт хэрэг үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх, засрал хүмүүжилд нь хяналт тавих зорилгоор хянан харгалзах хэлбэр бүхий захиргааны хяналтын ажил.

Гэмт хэрэг үйлдсэн хүмүүсийг шоронд хийвэл зохино, тэгвэл бид тайван амгалан амрах байх болно гэсэн иргэдийн хандлага байдаг бол шоронгоос суллагдсан хүмүүст хийсэн судалгааны дүнгээс үзэхэд тэд нийгэм дундаа орж хүмүүстэй ойлголцож чадахгүй байна, тэдэнд ажил олдохгүй байна, бичиг баримтгүй, орон гэргүй зэргээс гадна тэднийг шоронгоос суллагдахад бүгд л дөлж зугтдаг гэсэн гомдол, цөхрөл зонхилж байна.

Сүүлийн 3 жилийн дундажаас үзэхэд Нийслэл хотод нэг жилд шүүхээс хорихоос өөр төрлийн ял шийтгэгдсэн 1200 ялтан, хорих ял эдлээд суллагдсан 800 хүн, нийт 2000 орчим хүмүүст Цагдаагийн байгууллагаас тодорхой хугацаагаар захиргааны хяналт тогтоон ажиллаж байна.

Монгол Улсын хэмжээнд сүүлийн 3 жилд 17500 хүн баривчлах болон хорих ял шийтгэгдсэн ба жил тутам 100 орчим нэгжээр өсч, тэдний 42-48 хувь нь урьд өмнө ял шийтгэл эдэлж байсан хүмүүс байгаагаас үзэхэд хорих болон баривчлах ял эдлээд суллагдсан хүмүүсийг нийгэмд хүлээн авах, ажлын байраар хангах, тусламж дэмжлэг үзүүлэх ажил орхигдож байгаа зэрэг олон нөхцлөөс хамааран ял эдлээд дууссан болон, ял хойшилсон, өршөөл, уучлалаар суллагдсан хүмүүс дахин гэмт хэрэг үйлдэх явдал өсч, улмаар давтан ял шийтгүүлэн хорих газар дасан зохицох хандлага ажиглагдаж байна.

Монгол Улсын нийт хүн ам, бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, гэмт хэрэгт холбогдогч, түүнээс урьд ял шийтгэгдсэн хүмүүсийн эзлэх хувь, динамик хөдөлгөөнийг сүүлийн 10 жилийн байдлаар авч үзвэл, урьд нь шүүхээр ял шийтгэгдсэн 18117 хүн дахин гэмт хэрэг үйлджээ. Энэ нь дээрх хугацаанд гэмт хэрэг үйлдсэн нийт хүмүүсийн 9.8 хувийг эзэлж байна.

Түүнчлэн өнгөрсөн 3 жилийн хугацаанд урьд ял шийтгэгдсэн 4817 хүн байгаагаас жилд дунджаар 1606 хүн дахин гэмт хэрэг үйлджээ. Үүнээс үзэхэд сүүлийн арван жилд урьд ял шийтгэгдэн суллагдсан хүмүүсийн 8-13 орчим хувь нь дахин гэмт хэрэг үйлдэж, ял шийтгүүлжээ.

Нийслэл хотод жилд 36-50 хүртэл буюу сүүлийн 3 жилд дунджаар 120 орчим хүн дахин гэмт хэрэг үйлдсэн байх бөгөөд, улсын дундажтай харьцуулахад өмнө ял шийтгэгдсэн хүмүүсийн 6 орчим хувь нь дахин гэмт хэрэг үйлдэн ял шийтгэгдэж байна.

Захиргааны хяналтыг хэрэгжүүлэх үндсэн үүргийг гүйцэтгэж байгаа цагдаагийн ажилтан болон хяналт тавих чиглэлээр ажиллаж байгаа хуулийн ажилтнууд, мөн захиргааны хяналтанд байгаа хүмүүстэй уулзалт, ярилцлага хийх замаар судалгаа хийж үзэхэд дахин гэмт хэрэг үйлдэж

байгаа шалтгаан нь “нийгэмд хэвийн амьдарч чадахгүй” байгаатай холбоотой төдийгүй гэмт зан үйл төлөвшсөн, эргээд гэмт хэрэг үйлдэх орчиндоо очдог зэрэг нөхцөлтэй холбоотой байна.

Ял шийтгэгдсэн болон хорихоос суллагдсан хүмүүсийг “нийгэмд аюултай хүмүүс” гэж үзэж “даван, рецидив гэмт хэрэгтэн” гэж ангилан нийгэм, хууль эрх зүйн шалгуур, үр дагаваруудыг бий болгож, тэдгээртэй хийх тэмцлийг чангатгахыг чухалчилсан өнөөгийн практик нь зарим нэг талаараа эсрэг үр дагаваруудыг бий болгож байна.

Тухайлбал Улсын Дээд Шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Цагдаагийн ерөнхий газрын дарга, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын даргын 2008 оны А/113, 547, 494 тоот захирамж, тушаалаар батлагдсан “Шүүхээр ял шийтгэгдсэн хүмүүсийн тоо бүртгэлийг хөтлөх, лавлагаа олгох заавар”-ын 23-д зааснаар эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтан нь гэмт хэргийн талаарх гомдол, мэдээллийг хянан шалгах, хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагааны явцад тухайн гэмт хэрэгт холбогдсон этгээдийн хувийн байдал, эрүүгийн хариуцлагын хэр хэмжээ, шинж чанарт нөлөөлөх нөхцөлүүдийг бодитой тогтоох зорилгоор Мэдээлэл, судалгааны төвөөс ял шийтгэгдсэн эсэхийг шалгах хуудас, лавлагаа өгдөг асуудал юм. Энэхүү лавлагааны үр дагавар нь :

- Эрх зүйн талаас нь харахад 2010 оны эцсээр нийт ялтнуудын 50.4% нь хоёр ба түүнээс дээш удаа хорих ял шийтгүүлж байсан рецидив ялтнууд, тэдний 37.2 % нь хүч хэрэглэсэн болон шунахай сэдэлтэй гэмт хэрэг үйлдэж мэргэшсэн тусгай рецидив гэмт хэрэгтнүүд байна гэсэн судалгаа гарчээ.
- Нийгмийн талаасаа иргэн хүний Монгол Улсын Үндсэн хуулинд заасан зарим эрхэнд тодорхой хэмжээгээр саад болох нэг гол хүчин зүйл болж байна. Тухайлбал хорих газраас суллагдсан иргэн ажилд орох гэхээр өөдөөс нь ял, шийтгэл эдэлсэн эсэхийг үндэслэсэн ажлын шалгуур үзүүлэлтүүдийг гаргаж ирээд байдаг. Энэ тэднийг буцаад нийгэмшихэд тодорхой хэмжээний саад болж байна.

Өнөөдөр цагдаагийн байгууллагаас хэрэгжүүлж байгаа захиргааны хяналтын үйл ажиллагаа нь “Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай Монгол Улсын хууль”, ХЗДХ-ийн сайдын тушаалаар батлагдсан “Хорих ял нь шүүхийн шийтгэх тогтоолоор хойшлогдсон ялтны засрал хүмүүжилд хяналт тавих журам”, ЦЕГ-ын даргын тушаалаар батлагдсан “Цагдаагийн байгууллагын гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлын заавар”, “Хорих ял эдлээд суллагдсан хүнд захиргааны хяналт тогтоох журам”, “Хэсгийн байцаагчийн ажлын заавар” зэрэг хууль, журам, заавруудаар зохицуулагдаж байна.

Мөн дээр дурьдсан эрх зүйн актуудын хүрээнд, тэдгээрт заагдсан ажил, арга хэмжээнүүдийг цагдаагийн алба хаагч хэрэгжүүлэн ажиллахад хяналтанд байгаа хүн болон тэдний ар гэрээс дарамтын хэлбэрээр хүлээн авдгийг цагдаагийн байгууллага болон прокурорд ирж байгаа санал хүсэлтүүдийн дийлэнх хувь ийм агуулгатай байгааг харж болох юм.

Түүнчлэн эрх зүйн актуудын хүрээнд хорих ял эдлээд суллагдсан хүнийг суллагдсанаас хойш 3 хоногийн дотор хүлээн авч, 1-3 жил хүртэл хугацаа тогтоон, хяналтын хувийн хэрэг нээж, 2 сар тутам нэг удаа бүртгэх, оршин суух газар өөрчлөгдсөн тохиолдолд 3 хоногийн дотор бүртгэж авах, шинээр хувийн хэрэг нээх, 14 хоногоос илүү хугацаагаар гадаад улсад зорчих болбол бүртгэл хийлгэх, мөн дахин гэмт хэрэг зөрчил үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор шаардлагатай гэж үзвэл хугацаа харгалзахгүйгээр дуудан ирүүлж, зөвлөгөө өгөх, шаардлага тавих, анхааруулах, засрал хүмүүжлийн байдалд нь хяналт тавих, амьдралаа зөв зохиож, хүмүүжихэд нь нөлөө үзүүлэх хэлбэрээр хэрэгжүүлж байна.

Хорих ял эдлээд суллагдсан зарим хүмүүст хороодын хэсгийн байцаагч нар шууд захиргааны хяналт тавидаг бөгөөд тэдний тавих хяналтын хувийн хэргийн баяжилт бусад байдлыг судлаад үзэхээр дараах асуудлууд хангалтгүй хэрэгжиж байна. Тухайлбал хэсгийн байцаагч нар тэр болгон захиргааны хяналтанд орж байгаа этгээдийн эрх үүргийг тайлбарлаж өгдөггүй дутагдал байсаар байна. Тиймээс тэд өөрийнхөө эрх үүргийг мэдэхгүй байгаагаас хорих ял эдлээд суллагдсан хүмүүс захиргааны хяналтанд нэр төдий л хамрагдсанаас тэнссэн буюу захиргааны хяналтанд орсон, цагдаад бүртгэгдсэн гэсэн байдалтай явж байна.

Шүүхийн шийтгэх тогтоолын хувийг тухайн этгээдийг хяналтандаа авсан цагдаагийн байгууллага тэр болгон хүлээж авахгүй явдал байсаар байна. Үүний сөрөг үр дагавар нь тухайн ялтан хэзээ ямар үеэс эхэлж хяналтанд орсныг тогтоох боломжгүй байдалд хүрч байна. Ийм учраас шүүхээс ирж байгаа албан ёсны баримт бичгийг ордог бүртгэлүүдээр нь оруулаад тэмдэглэл үйлдээд дараагийн эрх бүхий албан тушаалтанд хүлээлгэж өгөх нь зүйтэй юм.

Захиргааны хяналтанд орсон этгээдийг хяналтандаа байлгахыг зөвшөөрсөн иргэн, хуулийн этгээдийн төлөөлөгч нарыг дуудаж тэдний эрх үүргийг нь танилцуулах ажиллагаа шаардлагын түвшинд хүрэхгүй байна. Хуулиндаа танилцуулах ёстой. Тэдэнд хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг шаардаж, шаардлага тавьж биелэлтийг тооцож байх ёстой байдаг.

Түүнчлэн хорих анги, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас хорих ялын хугацаа дуусч, цагдаагийн байгууллагын захиргааны хяналтад авагдвал зохих хүмүүсийн оршин суух хаягийг суллагдахаас нь өмнө дахин тодруулж, үнэн зөв тогтоодоггүй, суллагдаж байгаа талаар хяналт тавих боломжтой хугацааны өмнө харьяалах цагдаагийн байгууллагад албан ёсоор мэдэгддэггүй, суллагдсаны дараа тухайн хүнийг биечлэн хүлээлгэж өгөх үйл ажиллагаа хийгддэггүй бөгөөд зөвхөн овог нэр, хаяг бүхий нэг хуудас бүхий хяналт тавих боломж муутай материал ирүүлдгээс суллагдах үеэс нь эхэлж, захиргааны хяналт тогтоож чадахгүй байна.

Түүнээс улбаалан цагдаагийн байгууллага тухайн этгээдийн оршин суугаа хаягийг нь тогтоох, хяналтанд авах хүнээ олох, эрэн сурвалжлах зэргээр ихээхэн хугацаа алдаж, зарим тохиолдолд хуулинд заасан ялтай байх хугацааг нь дуусгаж, хяналт тавихгүй орхигдуулах, захиргааны хяналт тавих боломж хязгаарлагдах явдал гарч байна.

Захиргааны хяналтын ажлын хүрээнд цагдаагийн байгууллагаас хэрэгжүүлж байгаа дээрхи ажил, арга хэмжээнүүдийг цаашид цагдаагийн байгууллага дангаараа хэрэгжүүлэх нь учир дутагдалтай байгаа бөгөөд нөхцөл боломжийн хувьд ч хязгаарлагдмал шинжтэй байгаа юм.

Тийм учраас хуулийн хүрээнд захиргааны хяналтын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ хяналтанд байгаа хүмүүст тохиолдож байгаа хүндрэл бэрхшээл, тулгамдсан асуудлуудыг аль болох шийдвэрлэх замаар тэднийг нийгэмшүүлэх арга хэлбэрийг сонгож, үүнийгээ хэрэгжүүлэхдээ төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллах хэлбэрийг сонгож ажиллах нь зүйтэй гэсэн бодлого барих нь зүйтэй гэж үзэж байна.

Захиргааны хяналтын чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байгаа алба хаагчдын ажлын арга барил, хандлагыг өөрчлөх, цагдаагийн байгууллага, прокурор, хөдөлмөр нийгмийн хамгаалалын яам, хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудтай нягт хамтран ажиллах, хамтын ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалтыг төрийн хэмжээнд хийх, дээрх ажлын хүрээнд хамтран ажиллавал зохих төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа улам идэвхжүүлэх чиглэлээр хяналтад байгаа хүмүүсийн хүмүүжил төлөвшилд нөлөөлөх, нийгэмшүүлэх замаар дахин гэмт хэрэг үйлдэх явдлаас урьдчилан сэргийлэх бодлого барьж ажиллах нь өнөөдөр тулгамдаж байгаа асуудлын нэг болж байна.

Дүгнэлт

Өнөөдөр гэмт хэрэг үйлдээд шүүхийн таслан шийтгэх тогтоолоор зохих ялаа эдлээд суллагдсан иргэн дахин гэмт хэрэг үйлдэж байгаа шалтгаан нөхцөлийг хуулийн байгууллагаас явуулах урьдчилан сэргийлэх ажил хангалтгүй, тавих хараа хяналт дутсан гэхээсээ илүүтэй, тэдэнд нийгэм, хамт олноос үзүүлэх иргэнээ гэсэн бодитой бодлого, туслалцаа, дэмжлэг байхгүйгээс дахин гэмт хэрэг үйлдэх нөхцөл байдалд үүсэж байна гэж үзэх нь илүү бодитой юм.

Нөгөө талаар бодит байдал дээр цагдаагийн байгууллагаас тавьж байгаа захиргааны хяналт нь сард нэг удаа дуудаж, бүртгэдэг хэлбэрээс хэтрэхгүй байгаа ба захиргааны хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа цагдаагийн ажилтан, хяналтанд байгаа хүмүүсээс ч энэ арга хэмжээг оновчгүй хэмээн хүлээн авах болсон нь хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа хэлбэр, түүнээс хүлээгдэж буй үр дүнгийн тухайд шинэлэг арга хэлбэр, зорилго, зорилтыг дэвшүүлэн гаргаж ирэх цаг болсонтой холбоотой гэж үзэж байна.

Цагдаагийн байгууллага хуулийн хүрээнд захиргааны хяналтын ажлыг хэрэгжүүлэхдээ хяналтанд байгаа хүмүүсийн “бэрхшээлтэй асуудал”-ыг аль болох ойлгож, тэднийг нийгэмшүүлэх арга хэлбэрийг сонгож, үүнийгээ хэрэгжүүлэхдээ төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллах эрх зүйн зохицуулалтыг шинээр бий болгох нь хяналтын ажлын үр нөлөөг тодорхой хэмжээгээр дээшлүүлнэ.

Захиргааны хяналтын чиглэлээр зохион байгуулж, удирдлагаар хангаж ажилласан тодорхой ажил, арга хэмжээнүүдийн хэрэгжилтийг хангаж, эрчимжүүлэх, мөн гудамж, талбайд согтуугаар үйлдэгдэх гэмт хэргийн тоо төдийлөн буурахгүй байгаа, давтамж ихтэй тэмдэглэн өнгөрүүлдэг баяр ёслолын үеэр гэмт хэргийн гаралт ихэсдэг зэрэг цаг үеийн шинжтэй нөхцөл байдлуудыг харгалзан дүүргүүдийн цагдаагийн хэлтсүүдэд захиргааны хяналтанд байгаа болон, хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах албанд шалгагдаж байгаа хүмүүсээс дахин гэмт хэрэг үйлдүүлэхгүй байх зорилгоор нэгдсэн болон хэсэгчилсэн арга хэмжээнүүдийг зохион байгуулах

ажлыг тогтмолжуулах, үр дүнд нь байгууллага, эрх бүхий албан тушаалтнуудаас тавих хяналтыг чангатгах нь чухал байна.

Мөн тухайн нутаг дэвсгэрт оршин суудаг, идэвх санаачлагатай иргэдийг түшиглэн захиргааны хяналтанд байвал зохих иргэдийг хүлээн авч нийгэмшүүлэх, тэдгээрт тулгарч буй хүндрэл бэрхшээлийг төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран шийдвэрлэх, захиргааны хяналтанд байгаа этгээдийн харъяалагдах нутаг дэвсгэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллага хэрэв хяналтанд байгаа этгээдийг хүлээн авч нийгэмшүүлэх ажлыг гардан гүйцэтгэж, тодорхой үр дүн гарвал урамшуулдаг, төрөөс тодорхой дэмжлэг үзүүлдэг системд шилжих хэрэгтэй.

Хорих ял эдлээд суллагдсан зарим иргэдэд хэсгийн байцаагч нарын тавьж буй захиргааны хяналт болон түүний эрх зүйн зохицуулалт өнөөгийн нийгмийн шаардлагыг бүрэн дүүрэн хангаж чадахгүй байна. Хэсгийн байцаагч нар ажлынхаа ихэнхи цаг хугацааг өргөдөл гомдол хүлээн авч шийдвэрлэх болон захиргааны зөрчилтэй хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд зарцуулж байгааг анхаарах цаг нэгэнт болжээ.